

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

SLUŽBA ZA MEDICINU RADA

*Evidencija i statistička analiza ozljeda oštrim predmetima u djelatnosti
zdravstva*

Evidencija i statistička analiza ubodnih incidenata

Direktiva Vijeća 2010/32/EU od 10. svibnja 2010. godine o provođenju Okvirnog sporazuma o sprječavanju ozljeda oštrim predmetima u bolničkom sektoru i zdravstvu uvedena je u zakonodavstvo Republike Hrvatske (RH) putem Pravilnika o načinu provođenja mjera zaštite radi sprječavanja nastanka ozljeda oštrim predmetima (NN 84/13, 17/17).

Novi Pravilnik o načinu provođenja i mjerama zaštite radi sprječavanja nastanka ozljeda oštrim predmetima ([NN 39/2020](#)) je stupio na snagu u travnju 2020. godine.

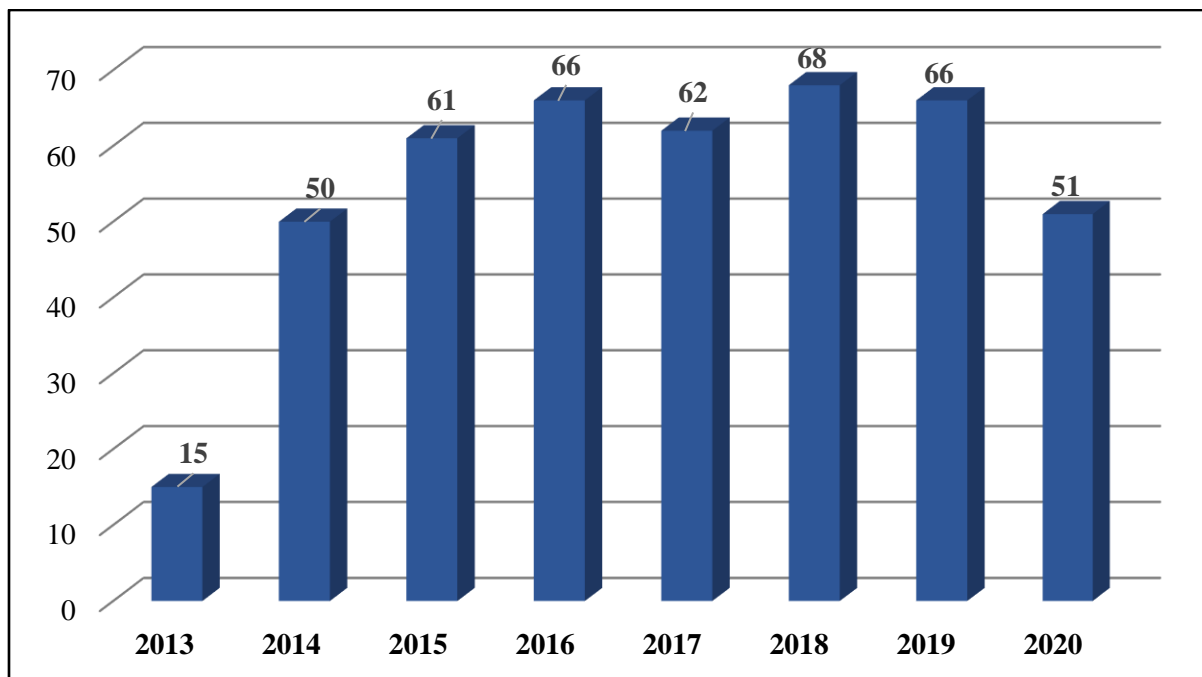
Navedenim Pravilnikom se utvrđuju mjere zaštite zdravlja radnika u zdravstvu koji rade na poslovima gdje postoji opasnost od ubodnih incidenata tj. ozljeda oštrim predmetima te izlaganja drugim vrstama ekspozicijskih incidenata kao što su ugrizi i tzv. incidenti bez oštrice. Osim spomenutih mjera zaštite zdravlja radnika, Pravilnikom je također utvrđeno kako poslodavac mora prijaviti svaki navedeni incident slanjem obrasca s informacijama o svakoj ozljedi oštrim predmetom odnosno ekspozicijskom incidentu. Incidenti se prijavljuju na Obrascima za prijavu ozljeda oštrim predmetom (Prilog I i Prilog II) koji su sastavni dio Pravilnika ([NN 39/2020](#)). Obrasci se mogu popuniti i elektronski, putem poveznice koja se nalazi na stranici Službe za medicinu rada HZJZ-a. Poslodavac je obvezan popunjeni obrazac iz Priloga I. ovoga Pravilnika dostaviti elektroničkim putem Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo te u svojoj evidenciji imati popunjene obrasce iz Priloga I. i Priloga II. ovoga Pravilnika.

HZJZ je obvezan dostaviti elektroničkim putem mjesečno zbirno izvješće o ozljedama oštrim predmetima Ministarstvu zdravstva i nadležnom osiguravatelju.

Podatci iz zaprimljenih obrazaca (Prilog I) se u Službi za medicinu rada HZJZ-a evidentiraju i analiziraju. Evidencija obuhvaća podatke o poslodavcu, ozlijeđenom radniku, incidentu i radnom procesu pri kojem je došlo do ozljede, načinu ozljeđivanja i težini ozljede oštrim predmetom.

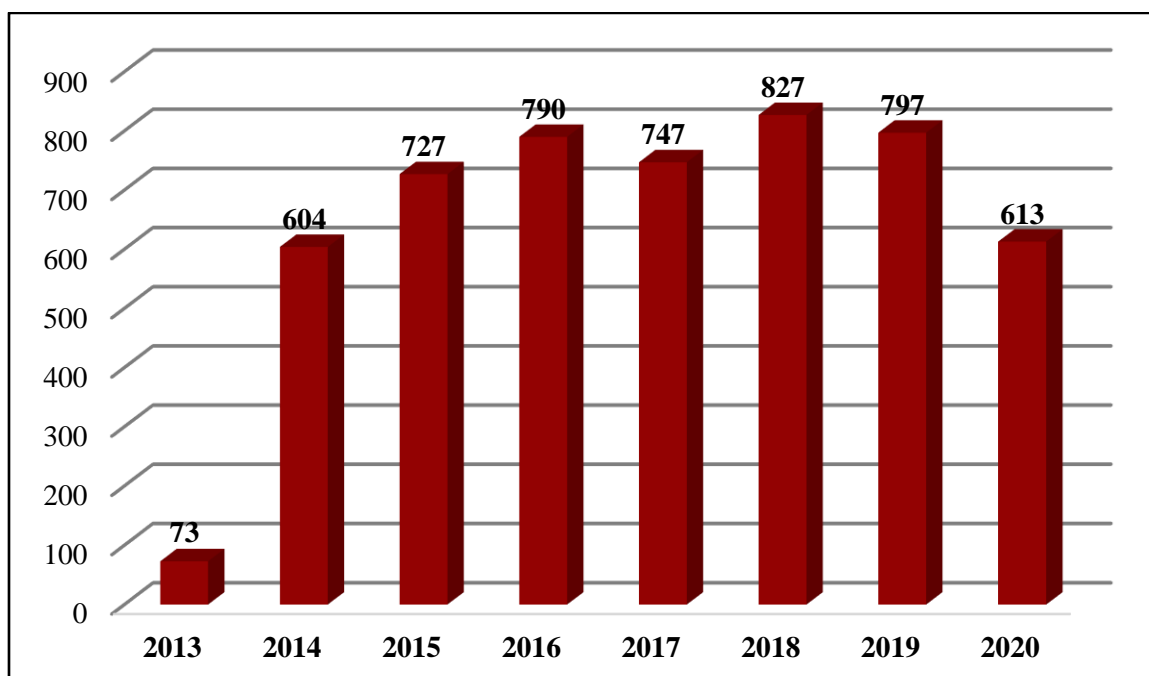
Učestalost ubodnih incidenata

Obveza prijavljivanja incidenata stupila je na snagu 1.srpnja 2013. godine, a prve prijave su u Službi za medicinu rada HZJZ-a počele stizati u kolovozu 2013. godine te je do kraja godine stizalo prosječno 15 prijava mjesečno. Broj prijava se postupno povećavao te se tijekom 2014. godine popeo na 50-tak mjesečno. Od 2015. – 2020. godine prosjek mjesečnih prijava je oko 60 mjesečno što je prikazano na Slici 1.

Slika 1.. Prosječni broj prijava mjesečno po godinama (razdoblje kolovoz 2013.- prosinac 2020.)

Od kolovoza do prosinca 2013. godine u Službi za medicinu rada HZIJ-a su zaprimljene sveukupno 73 prijave incidenata. Sveukupni broj prijava incidenata u 2014. godini popeo se je na 604 prijave da bi se u godinama od 2015.-2020. broj zaprimljenih prijava kretao oko 750 godišnje. Slika 2. prikazuje broj prijavljenih incidenata godišnje za razdoblje od kolovoza 2013. do prosinca 2020. godine.

Slika 2. Broj prijavljenih incidenata godišnje (razdoblje kolovoz 2013.- prosinac 2020.)

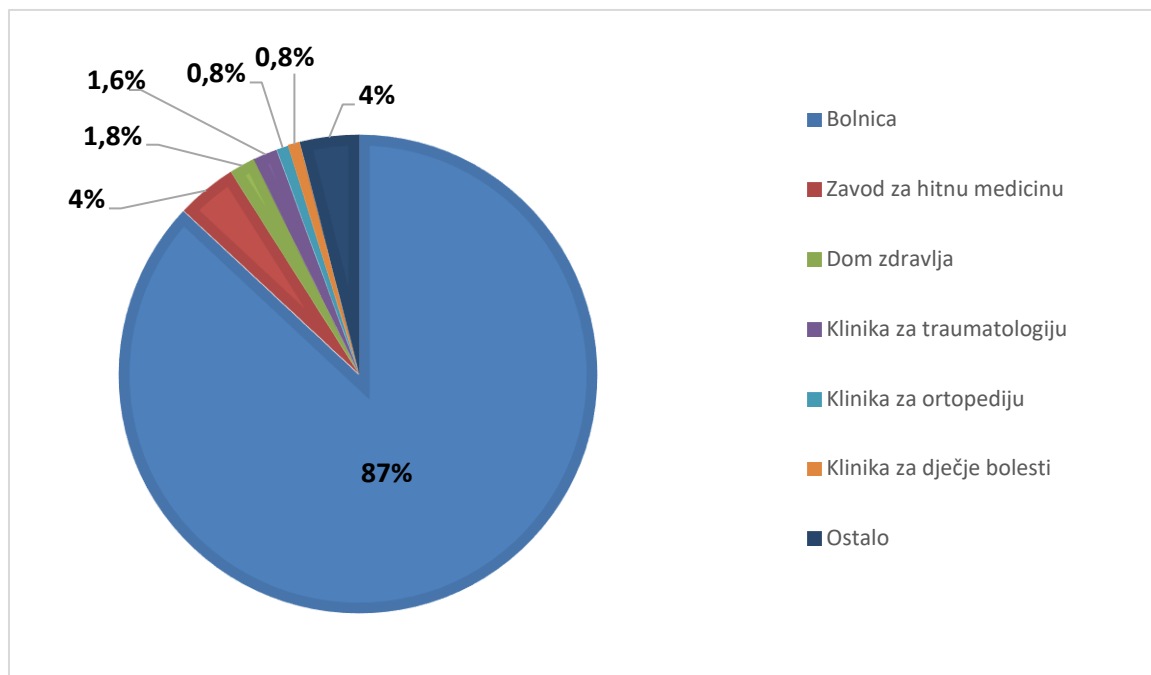
Tijekom razdoblja siječanj - prosinac 2020. godine u evidenciju ozljeda oštrim predmetima i ostalih ekspozicijskih incidenata uneseni su podaci o 613 ozljeda. U nastavku je prikazana analiza tih podataka s obzirom na ustanovu i mjesto gdje se incident dogodio, zanimanje i spol ozlijeđenog radnika te vrstu ozljede /ekspozicijskog incidenta.

3.2.2. Analiza podataka po ustanovama u kojima se dogodio ubodni / ekspozicijski incident

Analiza podataka koji pokazuju u kojim je ustanovama u Republici Hrvatskoj došlo do ubodnih incidenata tj. do ozljeda oštrim predmetima ili drugih vrsta ekspozicijskih incidenata, ukazuje da je daleko najveći broj incidenata zabilježen u bolnicama, čak 533 incidenta (87%) od ukupnog broja prijavljenih incidenata. Slijede Zavod za hitnu medicinu 25 prijavljenih incidenata (4%) te Domovi zdravlja s (1,8%) zabilježenih incidenata od ukupnog broja zaprimljenih prijave ubodnih / ekspozicijskih incidenata.

Tablica 1. Broj incidenata po ustanovama

Ustanova u kojoj se dogodila ozljeda oštrim predmetom /ekspozicijski incident	Broj incidenata
Bolnica	533
Zavod za hitnu medicinu	25
Dom zdravlja	11
Klinika za traumatologiju	10
Klinika za ortopediju	5
Klinika za dječje bolesti	5
Klinika za tumore	4
Klinika za plućne bolesti	4
Klinika za kardiovaskularne bolesti	4
Zavod za javno zdravstvo	3
Poliklinika	2
Stomatološki fakultet	2
Klinika za ženske bolesti i porode	1
Ostalo	4
UKUPNO (u 2020.godini)	613

Slika 3. Raspodjela ustanova po broju prijavljenih ubodnih /ekspozicijskih incidenata u 2020. g.

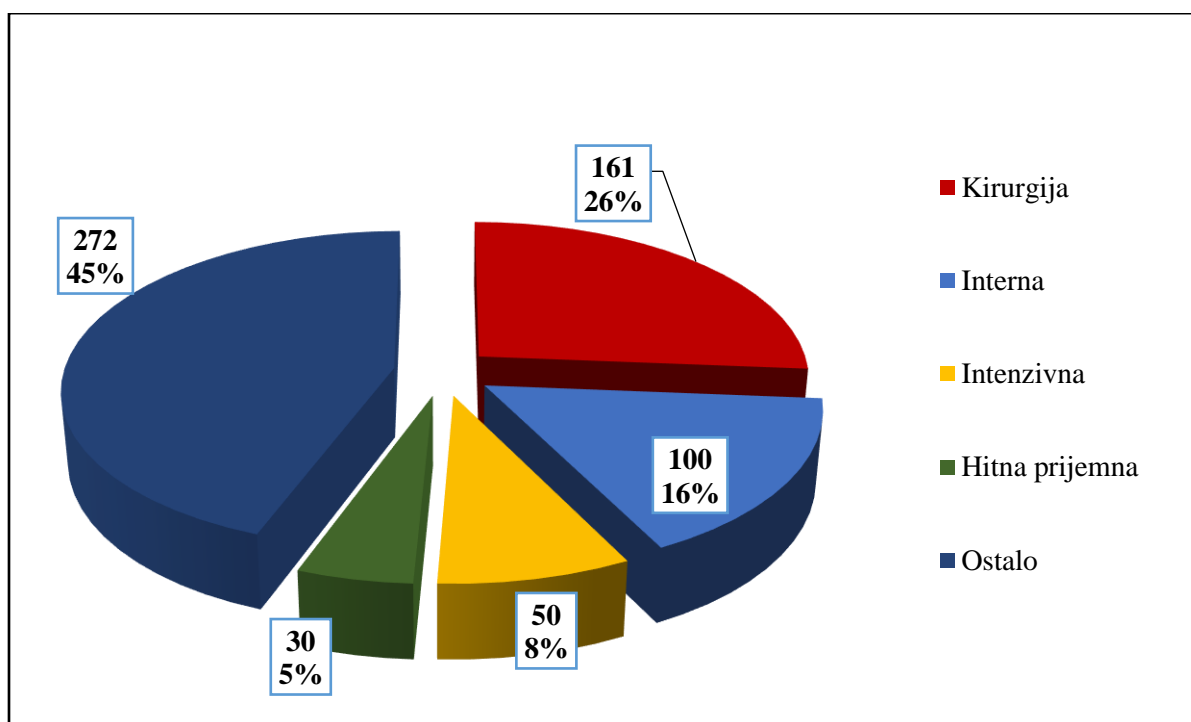
Analiza podataka prema mjestu nastanka ubodnog /ekspozicijskog incidenta

Analiza podataka koji pokazuju na kojim odjelima odnosno službama unutar zdravstvene ustanove je došlo do ubodnih incidenata tj. do ozljeda oštrim predmetima ili drugih vrsta ekspozicijskih incidenata, ukazuje da je najveći broj incidenata zabilježen na odjelu kirurgije, 161 (26%). Slijedi interna medicina s 100 (16%) prijavljenim incidentom, a na trećem mjestu po broju prijave je jedinica intenzivnog liječenja sa 50 (8%) zabilježenih incidenata od ukupnog broja zaprimljenih prijava ubodnih/ekspozicijskih incidenata tijekom 2020.-te godine.

Tablica 2. Broj ubodnih /ekspozicijskih incidenata prema mjestu nastanka

Mjesto nastanka incidenta	Broj incidenata
Odjel kirurgije	161
Interna medicina	100
Jedinica intenzivnog liječenja	50
Hitna/prijemna ambulanta	30
Laboratorij	28
Ginekologija	20
Psihijatrija	14
Infektologija	13
Zavod za hitnu medicinu	12
Pedijatrija	11
Dentalna medicina	11
Radiologija	10
Neurologija	7
Anesteziologija	6
Kardiologija	4
Patologija	4

Obiteljska medicina	3
Transfuziologija	3
Otorinolaringologija	2
Patronaža	2
Oftalmologija	2
Epidemiologija	1
Ostali odjeli	109
Nije navedeno	10

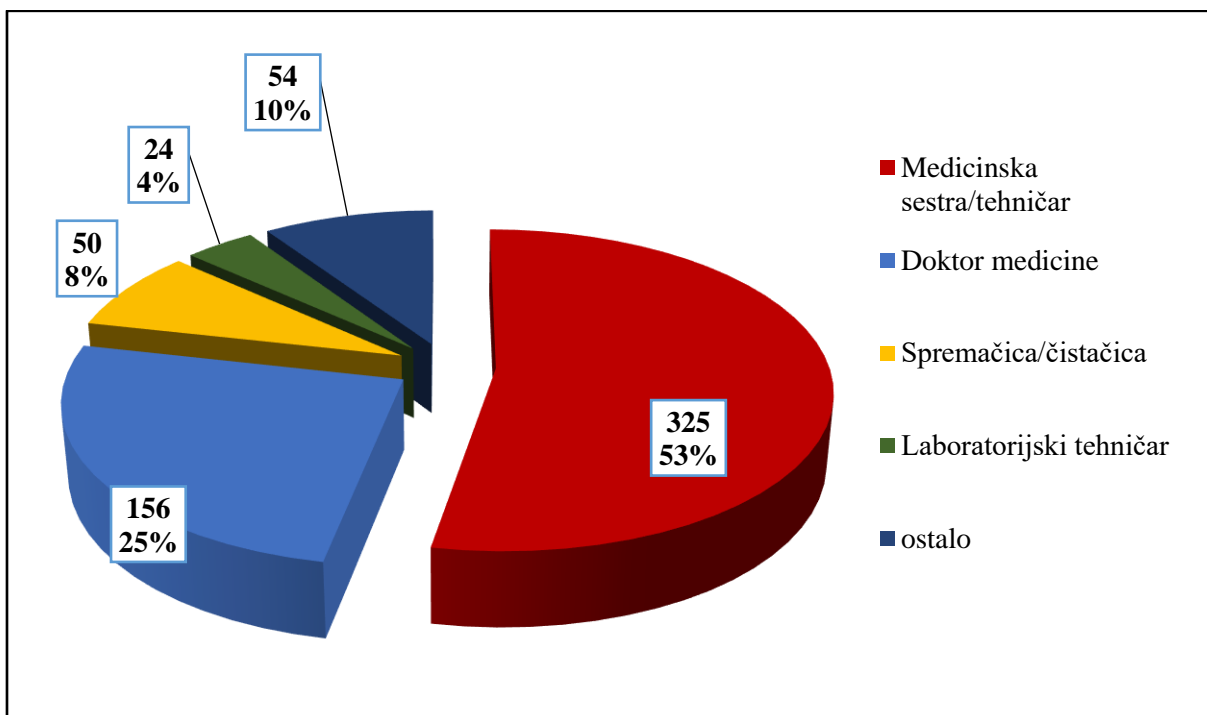
Slika 4. Raspodjela broja prijavljenih ubodnih /ekspozicijskih incidenata u 2020. g. prema mjestu nastanka incidenta unutar zdravstvene ustanove

Analiza podataka prema zanimanju ozlijeđenih radnika

Analiza podataka koji pokazuju kojeg zanimanja je zdravstveni djelatnik koji je doživio ubodni incident tj. ozljedu oštrim predmetima ili drugu vrstu ekspozicijskog incidenta, ukazuje da je gotovo polovica od ukupnog broja incidenata, njih 325 (53%) zabilježena kod medicinskih sestara/tehničara, a četvrtina od ukupnog broja incidenata, 156 (25%) zabilježena je kod liječnika. Slijede spremačice/čistačice s 50 (8%) zabilježenih incidenata te laboratorijski tehničari s 24 (4%) zabilježenih incidenata od ukupnog broja zaprimljenih prijava ubodnih/ekspozicijskih incidenata tijekom 2020.-te godine.

Tablica 3. Broj ubodnih / ekspozicijskih incidenata prema zanimanju ozlijeđenog radnika

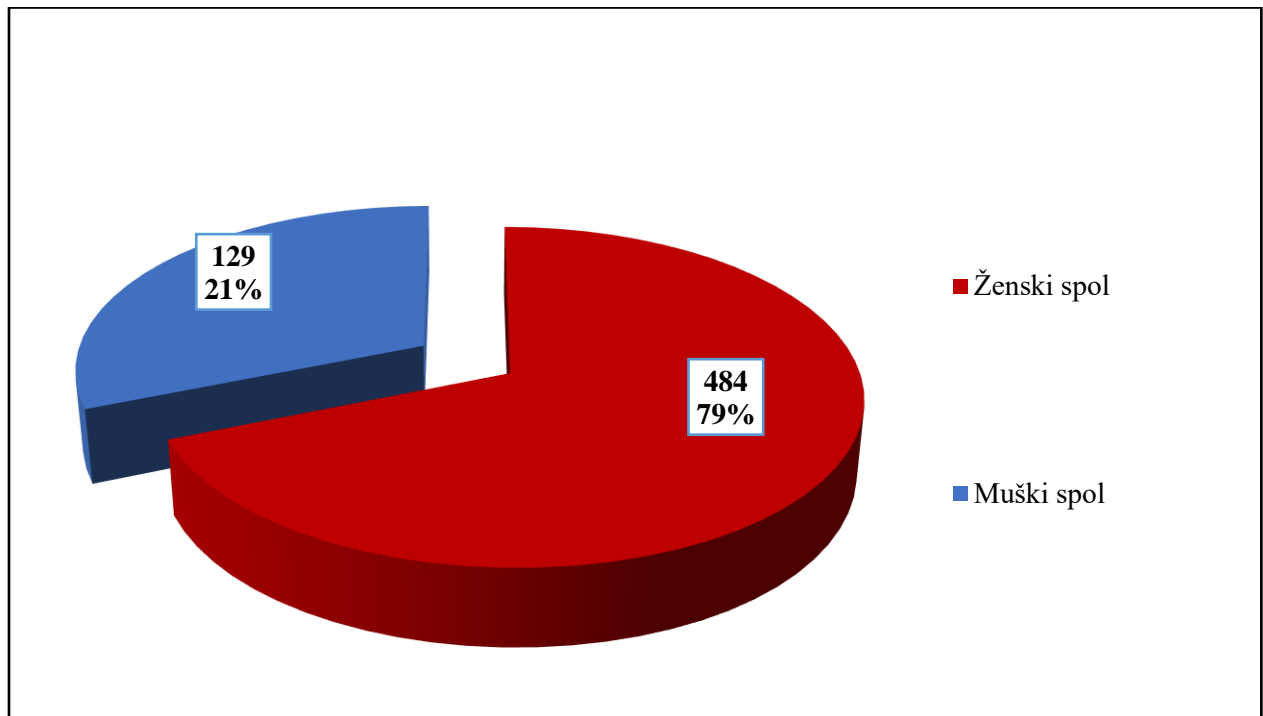
Zanimanje ozlijeđenog radnika	Broj incidenata
Medicinska sestra/ tehničar	325
Doktor medicine	156
Spremačica/ čistačica	50
Laboratorijski tehničar	24
Učenik/student	11
Primalja	7
Ing. medicinske radiologije	4
Doktor dentalne medicine	3
Fizioterapeut	2
Pomoćni djelatnik u zdravstvu	2
Biolog	1
Bacc. med.lab.dijagnostike	1
Ostalo	7
Nije navedeno zanimanje	20

Slika 5. Raspodjela broja prijavljenih ubodnih /ekspozicijskih incidenata u 2020. g. prema zanimanju ozlijeđenog radnika

Analiza podataka prema spolu ozlijeđenih radnika

Analiza podataka po spolu zdravstvenih djelatnika koji su doživjeli ubodni incident tj. ozljedu oštrim predmetima ili drugu vrstu ekspozicijskog incidenta, ukazuje da je veći broj incidenata zabilježen kod žena i to njih 484 (79%), dok je 129 incidenata (21%) od ukupnog broja zaprimljenih prijava ubodnih/ekspozicijskih incidenata tijekom 2020.-te godine, zabilježeno kod muških zaposlenika.

Slika 6. Raspodjela broja prijavljenih ubodnih /ekspozicijskih incidenata u 2020. g. prema spolu ozlijeđenog radnika

Analiza podataka prema vrsti incidenta

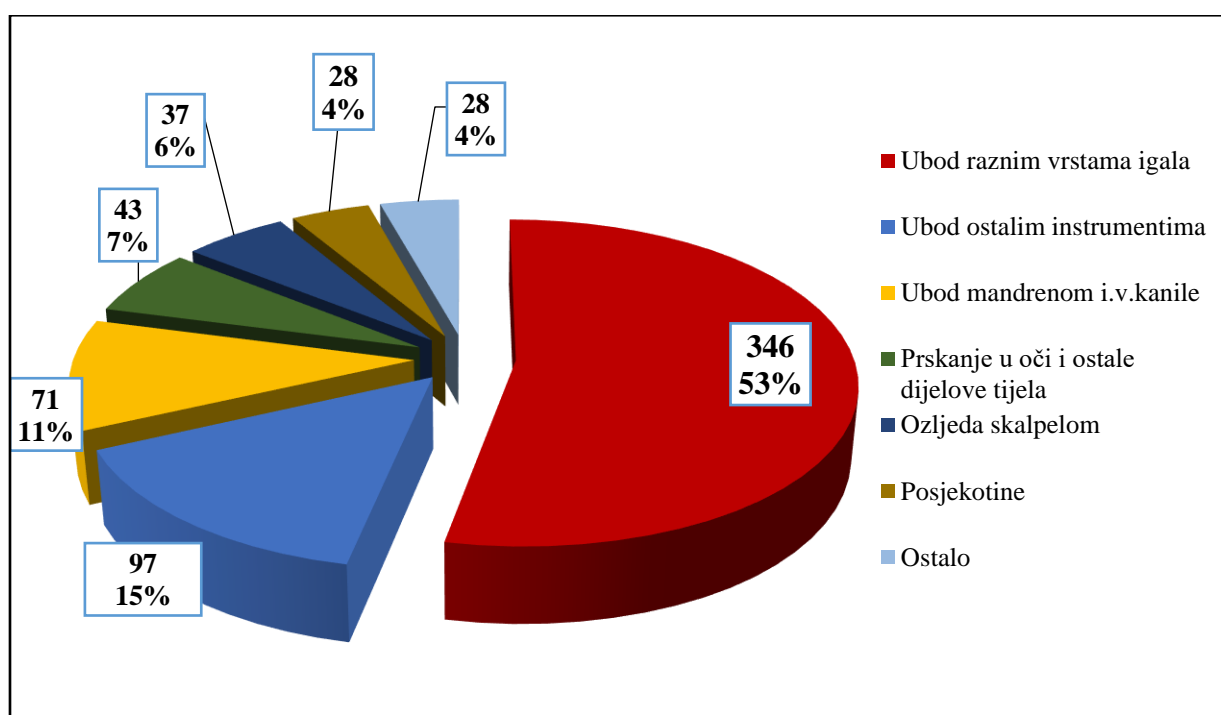
Prilikom prijave vrste incidenta, u nekim obrascima su pojedini incidenti upisani u više ponuđenih rubrika te je to razlog što je broj incidenata po vrsti nešto veći od broja prijavljenih incidenata u 2020. godini. U tablici je navedeno 650 vrsta incidenata. Analiza podataka koji pokazuju koju vrstu incidenta je zdravstveni djelatnik doživio ukazuje da je polovica ukupnog broja incidenata, njih 346 (53%) bilo prijavljeno kao ubodi raznim vrstama igala. Slijede ubodi ostalih instrumenata kao 97 (15%) zabilježenih incidenata, zatim ubodi mandrenom i.v. kanile 71 (11%) te prskanja u oči i ostale dijelove tijela (tzv. incidenata bez oštrice) 43 (7%) od ukupnog broja zaprimljenih prijava ubodnih/ekspozicijskih incidenata tijekom 2020.-te godine.

Tablica 4. Broj ubodnih / ekspozicijskih incidenata prema vrsti incidenta

Vrsta ubodnog / ekspozicijskog incidenta	Broj incidenata
Ubodi raznim vrstama igala	346
Ubod ostalih instrumenata	97
Ubod mandrenom i.v. kanile	71
Prskanje u oči i ostale dijelove tijela	43
Ozljeda skalpelom	37
Posjekotine	28
Ubod lancetom	14
Ogrebotine	11
Ugriz	3

*Neki incidenti su ubilježeni u više rubrika pod vrstom ozljede

Slika 7. Raspodjela broja prijavljenih ubodnih /ekspozicijskih incidenata u 2020. g. prema vrsti nastalog incidenta

Zaključak

Ubodni incidenti tj. ozljede oštrim predmetima, kao i ostali vidovi ekspozicijskih incidenata, vrlo rijetko za posljedicu imaju značajniju ozljedu pa se stoga veliki broj takvih ozljeda niti ne prijavljuje. Međutim, posljedično mogu rezultirati pojavom jedne od tzv. krvlju prenosivih bolesti. Do tih bolesti može doći u slučaju incidenata pri kojima je radnik izložen zaraženoj krvi ili tjelesnoj tekućini u kojoj se nalazi zaražena krv. Postoji veliki broj patogena koji mogu izazvati infekciju tim tzv. krvlju prenosivim bolestima, ali najspominjaniji i najopasniji su virusi HIV-a te hepatitisa B i C. Prijavlivanje ubodnih incidenata tj. ozljeda oštrim predmetima kao i ostalih vidova ekspozicijskih incidenata od izuzetne je važnosti kako bi se u slučaju razvoja bolesti mogao povezati nastali incident s posljedičnom bolesti. Podatak o prijavljenom incidentu ključan je u postupku priznavanja

profesionalne bolesti kao posljedice doživljenog ubodnog incidenta tj. ozljede oštrim predmetima ili nekog od ostalih vidova ekspozicijskih incidenata.

Analiza podataka zaprimljenih u Službu za medicinu rada HZIZ-a putem popunjenih obrazaca prijave ozljeda oštrim predmetima (Prilog I), ukazuje na potrebu uvođenja sigurnijih mjera zaštite koje su raspoložive na tržištu. Na to osobito ukazuje podatak kako je skoro 50% incidenata nastalo ubodom iglom. Dokazano je da primjena igala s integriranim zaštitnim mehanizmom znakovito smanjuje broj ozljeda iglom u radnika u zdravstvu, osobito u medicinskih sestara i doktora medicine. Znakovit je i visok broj ozljeda zabilježenih u spremačica/čistačica što ukazuje na neprikladno uklanjanje i odlaganje oštrih predmeta. Ukoliko se oštri predmeti, prvenstveno upotrijebljene igle, ne odlažu na ispravan način u adekvatne i kvalitetne posude/spremnike za odlaganje upotrijebljenih oštrih predmeta, prilikom uklanjanja i bacanja očekivano dolazi do ozljeđivanja kako medicinskog osoblja tako i spremačica/čistačica.

Stoga je od iznimne važnosti provesti dodatnu edukaciju zaposlenika i poslodavaca. Potrebno je u suradnji s poslodavcima omogućiti široku primjenu opreme s integriranim zaštitnim mehanizmima te specijalne spremnike/posude za odlaganje upotrijebljenih oštrih predmeta i igala kako bi se u što većoj mjeri izbjeglo ozljeđivanje tijekom i nakon korištenja oštrih predmeta u djelatnosti zdravstva.

